

BỘ Y TẾ

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: /QĐ-BYT

Hà Nội, ngày tháng năm 2024

QUYẾT ĐỊNH

Phê duyệt Đề án dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị các bệnh ung thư, tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2024 - 2025

BỘ TRƯỞNG BỘ Y TẾ

Căn cứ Nghị định số 95/2022/NĐ-CP ngày 15 tháng 11 năm 2022 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Y tế;

Căn cứ Quyết định số 155/QĐ-TTg ngày 29 tháng 01 năm 2022 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Kế hoạch quốc gia phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2022-2025;

Theo đề nghị của Cục trưởng Cục Y tế dự phòng, Bộ Y tế.

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Phê duyệt kèm theo Quyết định này Đề án dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị các bệnh ung thư, tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2024 - 2025.

Điều 2. Quyết định này có hiệu lực thi hành kể từ ngày ký ban hành.

Điều 3. Các ông, bà: Chánh Văn phòng Bộ, Chánh Thanh tra Bộ, các Vụ trưởng, Cục trưởng các Vụ, Cục, thủ trưởng các đơn vị trực thuộc Bộ Y tế; Giám đốc Sở Y tế các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương và Thủ trưởng các đơn vị liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này. /.

Nơi nhận:

- Như Điều 3;
- Bộ trưởng (để báo cáo);
- Lưu VT, DP.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**

Nguyễn Thị Liên Hương

ĐỀ ÁN

**Dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị các bệnh ung thư, tim mạch,
đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản
và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2024 - 2025**

(Kèm theo Quyết định số: /QĐ-BYT ngày tháng năm 2024
của Bộ trưởng Bộ Y tế)

I. MỤC TIÊU**1. Mục tiêu chung**

Tăng cường các biện pháp dự phòng, phát hiện sớm và quản lý điều trị để hạn chế sự gia tăng tỷ lệ người tiền bệnh, mắc bệnh, tàn tật và tử vong sớm do bệnh ung thư, tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản (sau đây gọi tắt là bệnh không lây nhiễm) và rối loạn sức khỏe tâm thần nhằm góp phần bảo vệ, chăm sóc, nâng cao sức khỏe của nhân dân và phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

2. Mục tiêu cụ thể

2.1. Tăng tỷ lệ dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị người mắc bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

2.2. Phát triển, nâng cao năng lực hệ thống để bảo đảm cung cấp dịch vụ phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

2.3. Phát triển, nâng cao năng lực hệ thống giám sát, quản lý thông tin, thống kê báo cáo bệnh không lây nhiễm, rối loạn sức khỏe tâm thần và các yếu tố nguy cơ.

II. NHIỆM VỤ VÀ CÁC GIẢI PHÁP CHỦ YẾU**1. Tăng cường công tác quản lý, lãnh đạo, chỉ đạo và hoàn thiện các chính sách**

a) Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương chỉ đạo các đơn vị tăng cường hiệu quả phối hợp liên ngành trong triển khai thực hiện các biện pháp phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại địa phương.

b) Sở Y tế các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương:

- Chỉ đạo các đơn vị xây dựng kế hoạch, bố trí đầy đủ nguồn lực để tổ chức triển khai hoạt động dự phòng, phát hiện và quản lý điều trị các bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần nhằm đạt được các mục tiêu của địa phương trên cơ sở các mục tiêu quốc gia.

- Theo dõi, giám sát việc triển khai thực hiện Đề án và các chính sách liên quan.

c) Các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh chuyên khoa có liên quan tuyến trung ương xây dựng kế hoạch để triển khai thực hiện các chương trình, hoạt động thuộc lĩnh vực phụ trách.

d) Các vụ, cục thuộc Bộ Y tế căn cứ chức năng, nhiệm vụ đề rà soát, hoàn thiện các chính sách, quy định liên quan đến phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần:

- Chỉ đạo, triển khai xây dựng văn bản hướng dẫn triển khai các dịch vụ phục vụ chăm sóc sức khỏe ban đầu, dự phòng và nâng cao sức khỏe do Trạm Y tế cấp xã thực hiện, trong đó có nội dung tư vấn, dự phòng, sàng lọc phát hiện sớm bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần do ngân sách nhà nước chi trả.

- Rà soát, xây dựng hướng dẫn cơ chế tài chính để bảo đảm cho việc quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm tại Trạm Y tế cấp xã.

- Theo dõi, giám sát việc triển khai thực hiện Đề án và các chính sách liên quan.

2. Đẩy mạnh truyền thông, cung cấp thông tin, hướng dẫn người dân chủ động thực hiện các biện pháp dự phòng, phát hiện sớm và quản lý điều trị người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

a) Nội dung truyền thông, cung cấp thông tin, hướng dẫn người dân:

- Chủ trương, đường lối, chính sách, pháp luật và các quy định có liên quan đến công tác dự phòng, nâng cao sức khỏe, phát hiện sớm và quản lý điều trị người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Các yếu tố nguy cơ gây mắc bệnh và các biện pháp phòng, chống yếu tố nguy cơ, dự phòng mắc các bệnh tim mạch, ung thư, đái tháo đường, phổi tắc nghẽn mạn tính và hen phế quản.

- Các dấu hiệu sớm, dấu hiệu nghi ngờ mắc bệnh không lây nhiễm.

- Các biện pháp phát hiện sớm như: người dân tự đánh giá nguy cơ; khám sức khỏe định kỳ; thường xuyên kiểm tra cân nặng, đo chiều cao, vòng eo, huyết áp và xét nghiệm đường máu; khám sàng lọc một số bệnh không lây nhiễm.

Chú trọng hướng dẫn người dân biết cách phát hiện các dấu hiệu sớm của tăng huyết áp, nguy cơ tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản, một số bệnh ung thư.

- Các biểu hiện của bệnh không lây nhiễm và biến chứng; các biện pháp điều trị và cách phòng ngừa biến chứng; hướng dẫn chăm sóc và tuân thủ điều trị khi mắc bệnh không lây nhiễm.

- Các yếu tố nguy cơ, dấu hiệu sớm nghi ngờ mắc bệnh, cách dự phòng bệnh, biện pháp phát hiện sớm và chăm sóc, tuân thủ điều trị bệnh tâm thần phân liệt, động kinh, trầm cảm, sa sút trí tuệ và một số rối loạn sức khỏe tâm thần phổ biến khác.

b) Hình thức thực hiện:

- Xây dựng tài liệu để truyền thông, cung cấp thông tin và hướng dẫn người dân; đa dạng hóa các tài liệu truyền thông, chú trọng các tài liệu truyền thông có hiệu quả cao, tính lan truyền mạnh mẽ và được ứng dụng nhiều hiện nay (infographic, videoclip, audioclip, tài liệu truyền thông trên mạng xã hội, tin nhắn điện thoại,...).

- Tổ chức tập huấn về truyền thông, cung cấp thông tin cho cán bộ y tế tuyến cơ sở và cán bộ y tế trong các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh để triển khai có hiệu quả các hoạt động truyền thông đến người bệnh và cộng đồng.

- Truyền thông, cung cấp thông tin cho các cơ quan báo chí; phối hợp chặt chẽ với các cơ quan báo chí để thực hiện các chương trình, hoạt động truyền thông; mời phóng viên tham gia các hoạt động thực tế để viết tin, bài; tổ chức hội nghị, hội thảo cung cấp thông tin, chia sẻ kinh nghiệm truyền thông về bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần cho các cơ quan báo chí.

- Truyền thông, cung cấp thông tin trên các phương tiện thông tin đại chúng như đài phát thanh và truyền hình, báo in, báo điện tử ở trung ương và các địa phương.

- Truyền thông, cung cấp thông tin, khuyến cáo phòng, chống bệnh không lây nhiễm trên các trang thông tin điện tử chuyên ngành, trang thông tin điện tử của các cơ sở y tế và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

- Đẩy mạnh truyền thông trên mạng xã hội, qua tin nhắn, ứng dụng trên điện thoại di động và các hình thức tư vấn trực tuyến phù hợp.

- Thực hiện truyền thông, cung cấp thông tin trên hệ thống loa truyền thanh xã, phường.

- Thực hiện tư vấn, hướng dẫn trực tiếp tại cơ sở y tế hoặc tại cộng đồng bởi cán bộ y tế và cộng tác viên.

- Tổ chức các chương trình truyền thông đặc thù; các cuộc thi tìm hiểu bằng nhiều hình thức; truyền thông lồng ghép trong các hoạt động chăm sóc sức khỏe, khám sàng lọc, khám sức khỏe, trong hoạt động các câu lạc bộ sức khỏe và câu lạc bộ người bệnh phù hợp.

- Tổ chức các chương trình, chiến dịch truyền thông trọng điểm nhân các ngày/sự kiện về sức khỏe, phòng, chống bệnh tật thế giới và của Việt Nam.

c) Đối tượng: mọi người dân, ưu tiên người từ 40 tuổi trở lên và người có nguy cơ cao mắc bệnh (xác định tùy theo từng bệnh), người mắc bệnh.

3. Tăng cường cung cấp các dịch vụ dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

3.1. Cung cấp dịch vụ sàng lọc phát hiện sớm bệnh

a) Nội dung:

Tổ chức cung cấp các dịch vụ khám sàng lọc, kiểm tra sức khỏe, đo các chỉ số và thực hiện các nghiệm pháp phù hợp để phát hiện sớm bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần, bao gồm:

- Phát hiện sớm tăng huyết áp, bệnh tim mạch.
- Phát hiện sớm đái tháo đường.
- Phát hiện sớm bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính và hen phế quản.
- Phát hiện sớm ung thư, tập trung sàng lọc phát hiện sớm ung thư cổ tử cung, ung thư vú, ung thư đại trực tràng và một số bệnh ung thư phổ biến khác.
- Phát hiện sớm tâm thần phân liệt, động kinh, trầm cảm, sa sút trí tuệ và một số rối loạn sức khỏe tâm thần phổ biến khác.

b) Hình thức thực hiện:

- Thực hiện sàng lọc thường xuyên khi người dân đến sử dụng dịch vụ tại các cơ sở y tế, đặc biệt tại Trạm Y tế cấp xã.
 - Sàng lọc thông qua hoạt động kiểm tra sức khỏe định kỳ cho người dân; khuyến khích người dân, đặc biệt người nguy cơ cao chủ động đến các cơ sở y tế để định kỳ kiểm tra sức khỏe, xét nghiệm, sàng lọc bệnh.
 - Sàng lọc lồng ghép trong chăm sóc, quản lý sức khỏe trẻ em, học sinh, sinh viên tại các cơ sở giáo dục, trong khám bệnh nghề nghiệp tại các cơ quan, tổ chức, trong khám quản lý sức khỏe cho người cao tuổi, trong hoạt động thăm hộ gia đình hoặc sàng lọc cho phụ nữ có thai lồng ghép với khám thai.
 - Tổ chức các chương trình, chiến dịch sàng lọc phù hợp nhân các ngày, sự kiện sức khỏe thế giới và của Việt Nam.
 - Tổ chức các chương trình, hoạt động sàng lọc phát hiện bệnh tại cộng đồng phù hợp với yêu cầu và điều kiện của địa phương.
- c) Đối tượng: người dân mọi độ tuổi, ưu tiên người từ 40 tuổi trở lên và người có nguy cơ cao mắc bệnh (xác định tùy theo từng bệnh).

3.2. Theo dõi, tư vấn, dự phòng cho người nguy cơ cao và tiền bệnh

a) Nội dung:

- Tổ chức theo dõi, kiểm tra định kỳ, tư vấn, dự phòng cho người tiền bệnh và người có nguy cơ cao mắc các bệnh không lây nhiễm và một số rối loạn sức khỏe tâm thần.
- Theo dõi, tư vấn, dự phòng cho người thừa cân, béo phì.
- Quản lý dự phòng cho người có nguy cơ tim mạch.
- Tư vấn, can thiệp cai nghiện thuốc lá.
- Sàng lọc và can thiệp giảm tác hại cho người có nguy cơ sức khỏe do uống rượu, bia.
- Lập phiếu theo dõi, tư vấn tâm lý cho người có nguy cơ cao mắc rối loạn tâm thần.

b) Hình thức: lồng ghép hoạt động trong quản lý, chăm sóc sức khỏe trẻ em, học sinh, sinh viên trong các cơ sở giáo dục; quản lý sức khỏe người lao động tại các cơ quan, tổ chức; quản lý sức khỏe người cao tuổi; quản lý, theo dõi sức khỏe người dân tại cộng đồng, tại Trạm Y tế cấp xã và các cơ sở y tế liên quan.

c) Đối tượng: người được xác định có nguy cơ cao, tiền bệnh.

Handwritten signature

3.3. Quản lý điều trị cho người mắc bệnh

a) Nội dung: các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh tổ chức cung cấp các dịch vụ chẩn đoán, điều trị, chăm sóc theo quy định và theo phân cấp chuyên môn kỹ thuật đối với các bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

b) Đối tượng: người mắc bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

4. Phát triển, nâng cao năng lực hệ thống cung cấp dịch vụ dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

4.1. Củng cố, tăng cường mạng lưới phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

- Tuyên trung ương: củng cố, nâng cao năng lực phòng, chống bệnh không lây nhiễm cho các cơ sở y tế dự phòng và cơ sở khám bệnh, chữa bệnh liên quan để bảo đảm thực hiện phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần theo chức năng, nhiệm vụ.

- Tuyên tỉnh: rà soát, phân công nhiệm vụ, nâng cao năng lực cho các khoa, phòng, bộ phận chuyên môn liên quan tại Trung tâm Kiểm soát bệnh tật và cơ sở khám bệnh, chữa bệnh để tổ chức triển khai hoạt động phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần trên địa bàn theo quy định.

- Tuyên huyện: phân công nhiệm vụ cho các khoa, phòng, bộ phận chuyên môn và nâng cao năng lực cho cán bộ y tế tại Trung tâm Y tế cấp huyện để thực hiện nhiệm vụ phòng, chống bệnh không lây nhiễm trên địa bàn.

- Trạm Y tế cấp xã:

+ Phân công cán bộ thực hiện hoạt động phòng, chống bệnh không lây nhiễm; triển khai nhiệm vụ thường quy phòng, chống bệnh không lây nhiễm của nhân viên y tế thôn, bản; bảo đảm cung cấp các dịch vụ truyền thông, tư vấn, dự phòng, sàng lọc phát hiện, quản lý điều trị người mắc bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần theo quy định.

+ Phân công cán bộ để tổ chức quản lý người bệnh tâm thần; chỉ đạo nhân viên y tế và cộng tác viên y tế thôn, bản tham gia thực hiện tư vấn tâm lý, phục hồi chức năng, tái hòa nhập xã hội, đơn đốc uống thuốc ngoại trú của người bệnh tâm thần tại cộng đồng.

4.2. Xây dựng, hoàn thiện các hướng dẫn chuyên môn kỹ thuật cho công tác dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

a) Xây dựng bộ tài liệu, công cụ hướng dẫn người dân phát hiện các dấu hiệu sớm của bệnh và biết tự hỗ trợ, tự quản lý, chăm sóc khi mắc các bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

b) Hoàn thiện Hướng dẫn quy trình, công cụ sàng lọc, phát hiện sớm tăng huyết áp, bệnh tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản, một số bệnh ung thư.

c) Xây dựng Hướng dẫn tư vấn về dinh dưỡng hợp lý, vận động thể lực cho người mắc bệnh và cho cộng đồng; Hướng dẫn tư vấn cho người mắc bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản; Hướng dẫn về tư vấn, trị liệu tâm lý, chăm sóc giảm nhẹ cho người bệnh ung thư.

d) Xây dựng bộ tài liệu đào tạo cấp chứng chỉ đặc thù trong ung thư (bác sỹ xạ trị, kỹ sư vật lý xạ trị, điều dưỡng ung thư).

đ) Hoàn thiện các hướng dẫn chuyên môn cho các cơ sở chuyên khoa tâm thần; xây dựng Hướng dẫn về tâm lý trị liệu cho điều trị, chăm sóc bệnh nhân rối loạn sức khỏe tâm thần; xây dựng Hướng dẫn dự phòng, sàng lọc phát hiện, khám, quản lý điều trị, chăm sóc, phục hồi chức năng cho người bệnh rối loạn sức khỏe tâm thần tại cơ sở y tế tuyến huyện, Trạm Y tế cấp xã và tại cộng đồng.

4.3. Tập huấn nâng cao năng lực dự phòng, phát hiện và quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

a) Xây dựng, cập nhật, chuẩn hóa tài liệu tập huấn chuyên môn cho tuyến y tế cơ sở về dự phòng, phát hiện, chẩn đoán, quản lý điều trị tăng huyết áp và bệnh tim mạch, bệnh đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản, một số bệnh ung thư; tài liệu tập huấn về dự phòng, chẩn đoán, điều trị và quản lý các rối loạn sức khỏe tâm thần cho bác sỹ đa khoa và cán bộ y tế tại tuyến huyện và tuyến xã.

b) Tổ chức đào tạo, tập huấn lồng ghép về dự phòng, phát hiện, chẩn đoán, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm:

- Củng cố mạng lưới các cơ sở đào tạo tại trung ương và khu vực với sự tham gia của các viện, bệnh viện, trường phù hợp để đào tạo, tập huấn, hỗ trợ cho cán bộ y tế/giảng viên nòng cốt của tuyến tỉnh.

- Giảng viên nòng cốt tuyến tỉnh tổ chức tập huấn, tập huấn lại cho cán bộ y tế tuyến tỉnh, huyện, xã liên quan về dự phòng, phát hiện, chẩn đoán, quản lý điều trị tăng huyết áp, bệnh tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản và một số bệnh ung thư.

c) Đào tạo, tập huấn về chăm sóc sức khỏe tâm thần:

- Củng cố mạng lưới các bệnh viện, viện và cơ sở đào tạo trong lĩnh vực sức khỏe tâm thần; thực hiện các chương trình đào tạo chuyên sâu cho bác sỹ chuyên khoa tâm thần.

- Triển khai chương trình đào tạo, tập huấn cho bác sỹ đa khoa tại tuyến huyện để đủ năng lực khám, điều trị một số rối loạn sức khỏe tâm thần; chương trình tập huấn cho bác sỹ đa khoa và cán bộ y tế xã về khám, quản lý và cấp thuốc ngoại trú cho người bệnh tâm thần theo quy định; chương trình tập huấn cho cán bộ y tế xã và nhân viên y tế thôn, bản về sử dụng bộ công cụ sàng lọc và phát hiện dấu hiệu sớm của các rối loạn sức khỏe tâm thần.

4.4. Bảo đảm thuốc và trang thiết bị

a) Bảo đảm trang thiết bị, đẩy mạnh ứng dụng khoa học công nghệ trong chẩn đoán, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại các cơ sở y tế theo quy định.

b) Bảo đảm cung ứng thuốc và vật tư thiết yếu cho chẩn đoán, quản lý điều trị các bệnh không lây nhiễm tại tuyến y tế cơ sở được bảo hiểm y tế chi trả:

- Trung tâm Y tế cấp huyện tổ chức tập huấn, hướng dẫn Trạm Y tế cấp xã thực hiện dự trữ thuốc đầy đủ; đồng thời tổng hợp, lập kế hoạch nhu cầu sử dụng và cung ứng thuốc theo quy định. Bảo đảm các Trạm Y tế cấp xã thực hiện khám bệnh, chữa bệnh có đủ thuốc điều trị tăng huyết áp, đái tháo đường theo danh mục thuốc do Bộ Y tế quy định.

- Bảo đảm sinh phẩm, thực hiện xét nghiệm đường máu mao mạch cho quản lý điều trị bệnh đái tháo đường tại Trạm Y tế cấp xã theo quy định.

4.5. Kiểm tra, giám sát và đánh giá

a) Triển khai định kỳ, thường xuyên hoạt động kiểm tra, giám sát, hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật cho cho các tuyến.

b) Tổ chức sơ kết, tổng kết việc thực hiện đề án; đánh giá kết quả thực hiện các mục tiêu, chỉ tiêu đề án được lồng ghép thông qua các điều tra, khảo sát và báo cáo thống kê bệnh không lây nhiễm.

4.6. Ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý, phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần

a) Ứng dụng công nghệ thông tin trong đào tạo, tập huấn và khám chữa bệnh từ xa (telemedicine).

b) Triển khai hệ thống thông tin để quản lý sức khỏe người dân, quản lý bệnh không lây nhiễm tại tuyến y tế cơ sở, bảo đảm kết nối, liên thông dữ liệu giữa các tuyến, các đơn vị và đồng bộ thông tin với các phần mềm, ứng dụng, chương trình liên quan.

c) Xây dựng các trang thông tin điện tử và phần mềm, ứng dụng phù hợp để chia sẻ thông tin, cảnh báo sức khỏe, hỗ trợ, tư vấn người dân thực hành dinh dưỡng hợp lý và tăng cường vận động thể lực, giúp người dân tự đánh giá nguy cơ mắc bệnh, thay đổi hành vi lối sống; hướng dẫn người bệnh và người chăm sóc tự quản lý bệnh tại gia đình.

5. Phát triển hệ thống giám sát, quản lý thông tin bệnh không lây nhiễm, rối loạn sức khỏe tâm thần và yếu tố nguy cơ gây bệnh

Mục đích: xây dựng hệ thống giám sát lồng ghép trong hệ thống thông tin y tế quốc gia để thu thập, theo dõi, dự báo và giám sát yếu tố nguy cơ, số mắc bệnh và tử vong, đáp ứng của hệ thống y tế và hiệu quả các biện pháp phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

5.1. Nâng cao năng lực hệ thống giám sát, quản lý thông tin

a) Tiếp tục cập nhật và hoàn thiện bộ chỉ số quốc gia về giám sát bệnh không lây nhiễm, bổ sung các chỉ số theo dõi, giám sát theo lĩnh vực, chỉ số giám sát yếu tố môi trường.

b) Tổ chức quản lý các thông tin, số liệu và phổ biến, cung cấp trên các trang web chuyên ngành; định kỳ công bố các ấn phẩm thống kê, thông tin, số liệu về yếu tố nguy cơ, bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

HUN

c) Tổ chức đào tạo, tập huấn về giám sát bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần cho cán bộ y tế thuộc hệ dự phòng và điều trị các tuyến, bao gồm tập huấn về tổ chức thực hiện giám sát, điều tra thu thập, quản lý thông tin số liệu, giám sát nguyên nhân tử vong và ghi nhận bệnh. Tập huấn cho mạng lưới y tế từ trung ương đến tuyến xã để nâng cao chất lượng thống kê báo cáo định kỳ về bệnh không lây nhiễm theo chế độ báo cáo thống kê của Bộ Y tế.

5.2. Triển khai giám sát yếu tố nguy cơ

a) Định kỳ tổ chức các điều tra, khảo sát để thu thập, theo dõi, đánh giá thực trạng và chiều hướng các yếu tố nguy cơ phổ biến của bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần:

- 01 cuộc điều tra hành vi sức khỏe học sinh (GSHS).

- 01 cuộc điều tra quốc gia yếu tố nguy cơ bệnh không lây nhiễm (STEPS).

b) Căn cứ theo yêu cầu và điều kiện thực tế của từng lĩnh vực, các đơn vị có thể thực hiện các điều tra, nghiên cứu chuyên biệt trong một số lĩnh vực.

5.3. Triển khai giám sát ghi nhận ung thư

Triển khai ghi nhận ung thư và các biện pháp giám sát bệnh ung thư để cung cấp các số liệu chuẩn hóa về ung thư:

a) Củng cố mạng lưới ghi nhận ung thư, phát triển các đơn vị ghi nhận ung thư theo mô hình ghi nhận ung thư dựa trên quần thể.

b) Xây dựng, hoàn thiện hướng dẫn, quy trình ghi nhận ung thư và nâng cao năng lực cho cán bộ ghi nhận ung thư về thu thập, mã hóa và quản lý số liệu.

c) Thực hiện thu thập, phân tích, quản lý thông tin về ung thư; định kỳ báo cáo, công bố số liệu về tình hình mắc bệnh, tử vong, kết quả các hoạt động phòng, chống ung thư và các chỉ số liên quan.

5.4. Triển khai giám sát tử vong

Thiết lập hệ thống giám sát tử vong để thu thập và phân tích số liệu về nguyên nhân tử vong trên toàn quốc phục vụ cho báo cáo Mục tiêu phát triển bền vững (SDG) của Việt Nam về giảm tử vong do bệnh không lây nhiễm.

a) Hoàn thiện công cụ, quy trình xác định nguyên nhân tử vong, đăng ký, thống kê tử vong đối với các trường hợp tử vong tại cơ sở y tế và ngoài cơ sở y tế.

b) Tăng cường năng lực, hoàn thiện công cụ, quy trình, nâng cao chất lượng thống kê, ghi chép, xác định nguyên nhân tử vong của Trạm Y tế cấp xã để phục vụ cho thống kê tử vong.

c) Triển khai thu thập, thống kê nguyên nhân tử vong do bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần trên cơ sở thu thập thông tin từ hệ thống thống kê báo cáo tử vong của Trạm Y tế cấp xã.

5.5. Giám sát đáp ứng của hệ thống y tế

Định kỳ, thường xuyên thu thập, báo cáo các thông tin, số liệu về kết quả hoạt động và đáp ứng của hệ thống y tế trong phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

a) Triển khai hiệu quả công tác báo cáo thống kê về bệnh không lây nhiễm được quy định tại Thông tư số 37/2019/TT-BYT ngày 30/12/2019 của Bộ trưởng Bộ Y tế quy định chế độ báo cáo thống kê ngành y tế:

- Áp dụng công nghệ thông tin trong thống kê, báo cáo các tuyến, bảo đảm áp dụng thống nhất một hệ thống quản lý thông tin, thống kê báo cáo về bệnh không lây nhiễm trên toàn quốc.

- Định kỳ thu thập, thống kê, báo cáo số liệu về kết quả dự phòng, sàng lọc, phát hiện, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần từ tất cả các Trạm Y tế cấp xã và các cơ sở y tế liên quan trên toàn quốc.

b) Tổ chức định kỳ khảo sát đánh giá năng lực đáp ứng của hệ thống y tế đối với bệnh không lây nhiễm.

6. Phối hợp, hợp tác với các tổ chức quốc tế và trong nước

a) Chủ động, tích cực hợp tác với các quốc gia, các viện, trường và các hiệp hội trong khu vực và trên thế giới trong nghiên cứu, đào tạo để phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ cho công tác phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

b) Tăng cường hợp tác toàn diện với Tổ chức Y tế thế giới và các cơ quan, tổ chức quốc tế và trong nước để hỗ trợ, thúc đẩy triển khai thực hiện Đề án; lồng ghép các chương trình, dự án hợp tác với hoạt động của Đề án nhằm thực hiện được các mục tiêu của Chiến lược quốc gia.

III. KINH PHÍ THỰC HIỆN

Nguồn kinh phí thực hiện bao gồm:

1. Nguồn ngân sách nhà nước

- Nguồn ngân sách sự nghiệp: kinh phí được bố trí từ nguồn chi ngân sách sự nghiệp trung ương và địa phương theo phân cấp ngân sách, trong đó ngân sách trung ương bố trí cho triển khai đề án của Bộ Y tế, các đơn vị trung ương; ngân sách tại địa phương bố trí cho triển khai kế hoạch tại địa phương để bảo đảm thực hiện được các chỉ tiêu, mục tiêu và nhiệm vụ của đề án. Căn cứ kế hoạch, đề án được giao, Bộ Y tế, các đơn vị trung ương và địa phương xây dựng dự toán kinh phí thực hiện, tổng hợp trong kế hoạch dự toán ngân sách hằng năm của bộ, đơn vị trung ương và địa phương trình cấp có thẩm quyền phê duyệt.

- Nguồn đầu tư công: thực hiện theo quy định của pháp luật về đầu tư công.

2. Nguồn do quỹ bảo hiểm y tế chi trả.

3. Nguồn Quỹ phòng, chống tác hại của thuốc lá.

4. Nguồn xã hội hóa.

5. Nguồn hợp pháp khác.

IV. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Tại Trung ương

Các vụ, cục, văn phòng bộ, bệnh viện, viện của Bộ Y tế và các đơn vị liên quan xây dựng kế hoạch và tổ chức triển khai thực hiện các nội dung của Đề án liên quan đến lĩnh vực phụ trách tại Mục II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu; tổ chức triển khai hiệu quả các chương trình, kế hoạch khác liên quan đến phòng, chống bệnh không lây nhiễm đã được cấp thẩm quyền phê duyệt.

1.1. Cục Y tế dự phòng, Bộ Y tế

a) Đầu mối phối hợp với Vụ Kế hoạch - Tài chính, Cục Quản lý Khám, chữa bệnh và các đơn vị liên quan hướng dẫn các đơn vị và địa phương tổ chức triển khai Đề án.

b) Chủ trì, phối hợp với các đơn vị liên quan triển khai các hoạt động của Đề án thuộc lĩnh vực phụ trách:

- Rà soát, xây dựng, trình cấp có thẩm quyền ban hành các chính sách, quy định liên quan đến phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần trong lĩnh vực được phân công.

- Xây dựng, hoàn thiện hướng dẫn chuyên môn kỹ thuật và chỉ đạo, tổ chức tập huấn nâng cao năng lực cho các đơn vị liên quan về dự phòng, phát hiện sớm, quản lý người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Chỉ đạo, hướng dẫn tổ chức triển khai các hoạt động truyền thông, cung cấp thông tin, hướng dẫn người dân; dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại cộng đồng.

- Tổ chức hoạt động kiểm tra, giám sát hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật cho tuyến dưới trong dự phòng, phát hiện sớm, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại cộng đồng.

- Tăng cường triển khai hệ thống giám sát, quản lý thông tin bệnh không lây nhiễm, rối loạn sức khỏe tâm thần và yếu tố nguy cơ gây bệnh; hoàn thiện và nâng cao năng lực hệ thống giám sát, quản lý thông tin; triển khai giám sát yếu tố nguy cơ bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần, giám sát đáp ứng của hệ thống y tế.

- Thực hiện các nghiên cứu, đánh giá theo yêu cầu thực tế để làm cơ sở cho đề xuất xây dựng chính sách.

c) Phối hợp với các đơn vị liên quan thực hiện các nhiệm vụ khác thuộc Phần II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu của Đề án.

d) Đôn đốc, kiểm tra giám sát việc thực hiện Đề án, định kỳ sơ kết, tổng kết tình hình thực hiện Đề án và tổng hợp, báo cáo theo quy định.

1.2. Cục Quản lý Khám, chữa bệnh, Bộ Y tế

a) Chỉ đạo, hướng dẫn các đơn vị, địa phương có liên quan triển khai thực hiện Đề án trong lĩnh vực khám bệnh, chữa bệnh.

b) Chủ trì, phối hợp với các đơn vị liên quan triển khai các hoạt động của Đề

án thuộc lĩnh vực phụ trách:

- Rà soát, xây dựng, trình cấp có thẩm quyền ban hành các chính sách, quy định khám bệnh, chữa bệnh về bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Xây dựng, hoàn thiện hướng dẫn chuyên môn kỹ thuật và chỉ đạo, tổ chức tập huấn nâng cao năng lực cho các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh và đơn vị liên quan về chẩn đoán, điều trị các bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Chỉ đạo, hướng dẫn các cơ sở y tế cung cấp các dịch vụ khám bệnh, chữa bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần theo phân cấp chuyên môn kỹ thuật.

Thực hiện các nghiên cứu, đánh giá theo yêu cầu thực tế để làm cơ sở cho đề xuất xây dựng chính sách.

- Tổ chức hoạt động kiểm tra, giám sát hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật cho tuyến dưới trong khám bệnh, chữa bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại các cơ sở y tế.

c) Phối hợp với các đơn vị liên quan thực hiện các nhiệm vụ khác thuộc Phần II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu của Đề án.

1.3. Vụ Kế hoạch - Tài chính, Bộ Y tế

a) Tổng hợp phân bổ, hướng dẫn và kiểm tra giám sát việc sử dụng kinh phí trung ương giao cho Bộ Y tế. Phối hợp với Cục Y tế dự phòng và các đơn vị liên quan để tham mưu cho Bộ Y tế về tạo nguồn, sử dụng các nguồn lực từ ngân sách nhà nước, các tổ chức trong và ngoài nước cho các hoạt động của Đề án.

b) Chủ trì, phối hợp với các đơn vị liên quan triển khai:

- Rà soát, xây dựng, trình cấp có thẩm quyền ban hành các chính sách, quy định trong lĩnh vực phụ trách để bảo đảm cơ chế tài chính cho dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Chủ trì, phối hợp với Cục Y tế dự phòng và đơn vị liên quan để xây dựng, hoàn thiện quy định, quy trình và hướng dẫn báo cáo thống kê tử vong theo Thông tư số 37/2019/TT-BYT ngày 30/12/2019 của Bộ trưởng Bộ Y tế quy định chế độ báo cáo thống kê ngành y tế để cung cấp thông tin, số liệu cho giám sát tử vong do bệnh không lây nhiễm.

c) Phối hợp với các đơn vị liên quan thực hiện các nhiệm vụ khác thuộc Phần II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu của Đề án.

1.4. Văn phòng Bộ Y tế

a) Chủ trì, phối hợp với Cục Y tế dự phòng, Cục Quản lý Khám, chữa bệnh chỉ đạo hướng dẫn và tổ chức triển khai hoạt động truyền thông, cung cấp thông tin, hướng dẫn người dân chủ động thực hiện các biện pháp dự phòng, phát hiện sớm và quản lý điều trị người bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

b) Phối hợp với các đơn vị liên quan thực hiện các nhiệm vụ khác thuộc Phần II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu của Đề án.

Yuu

1.5. Bệnh viện Bạch Mai, Bệnh viện K, Bệnh viện Nội tiết Trung ương, Bệnh viện Tâm thần Trung ương 1, Bệnh viện Tâm thần Trung ương 2

a) Căn cứ Đề án để xây dựng kế hoạch, lập dự toán kinh phí thực hiện trình cấp có thẩm quyền phê duyệt để triển khai thực hiện các nhiệm vụ, hoạt động tại Mục II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu của Đề án thuộc lĩnh vực phụ trách, trong đó: Bệnh viện Bạch Mai triển khai hoạt động phòng, chống bệnh tim mạch, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính và hen phế quản; Bệnh viện K triển khai hoạt động phòng, chống bệnh ung thư; Bệnh viện Nội tiết Trung ương triển khai hoạt động phòng, chống bệnh đái tháo đường; Bệnh viện Tâm thần Trung ương 1 và Bệnh viện Tâm thần Trung ương 2 triển khai hoạt động phòng, chống rối loạn sức khỏe tâm thần.

b) Tổ chức triển khai các hoạt động thuộc lĩnh vực phụ trách:

- Xây dựng, hoàn thiện các công cụ, hướng dẫn chuyên môn kỹ thuật và trình cấp có thẩm quyền phê duyệt.

- Hướng dẫn, tập huấn nâng cao năng lực, chuyển giao kỹ thuật cho các đơn vị tuyến dưới trong sàng lọc, chẩn đoán, quản lý điều trị và chăm sóc người bệnh theo lĩnh vực phụ trách.

- Thực hiện các nghiên cứu, đánh giá, xây dựng các mô hình thí điểm về phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Tổ chức hoạt động kiểm tra, giám sát hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật cho tuyến dưới trong lĩnh vực được phân công.

- Triển khai các hoạt động giám sát, quản lý thông tin bệnh theo lĩnh vực phụ trách.

- Tham gia thực hiện các chương trình truyền thông, hoạt động sàng lọc, quản lý, can thiệp dự phòng bệnh theo lĩnh vực phụ trách.

c) Phối hợp để kiểm tra giám sát, hướng dẫn các đơn vị và địa phương tổ chức triển khai thực hiện Đề án theo lĩnh vực phụ trách.

1.6. Viện Vệ sinh dịch tễ Trung ương, Viện Pasteur Nha Trang, Viện Pasteur Thành phố Hồ Chí Minh, Viện Vệ sinh dịch tễ Tây Nguyên, Viện Y tế công cộng Thành phố Hồ Chí Minh, Viện Dinh dưỡng và các Viện liên quan trực thuộc Bộ Y tế:

a) Căn cứ Đề án để xây dựng kế hoạch, lập dự toán kinh phí thực hiện trình cấp có thẩm quyền phê duyệt để triển khai thực hiện các nhiệm vụ, hoạt động tại Mục II. Nhiệm vụ và các giải pháp chủ yếu.

b) Tổ chức triển khai các hoạt động theo lĩnh vực phụ trách:

- Tham gia xây dựng, hoàn thiện, trình cấp có thẩm quyền ban hành hướng dẫn chuyên môn kỹ thuật trong dự phòng, phát hiện sớm, quản lý, giám sát và thống kê, báo cáo bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần.

- Tham gia tập huấn nâng cao năng lực cho các đơn vị tuyến dưới trong dự phòng, phát hiện sớm, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại cộng đồng.

- Hướng dẫn, hỗ trợ chuyên môn kỹ thuật, kiểm tra, giám sát các đơn vị tuyến dưới trong dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần tại cộng đồng theo lĩnh vực và địa bàn được phân công phụ trách.

- Triển khai các điều tra, nghiên cứu; các hoạt động giám sát, quản lý thông tin, báo cáo thống kê về bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần theo địa bàn được phân công phụ trách.

2. Tại địa phương

a) Đề nghị Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương chỉ đạo Sở Y tế chủ trì, phối hợp với các sở, ngành tại địa phương xây dựng kế hoạch, bố trí đủ ngân sách, nhân lực, cơ sở vật chất để triển khai thực hiện Đề án và các nội dung hoạt động khác của Kế hoạch quốc gia phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2022-2025 đã được phê duyệt tại Quyết định số 155/QĐ-TTg ngày 29/01/2022 của Thủ tướng Chính phủ.

b) Sở Y tế các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương căn cứ nội dung của Đề án, xây dựng và tổ chức triển khai kế hoạch Dự phòng, phát hiện, quản lý điều trị các bệnh ung thư, tim mạch, đái tháo đường, bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản và rối loạn sức khỏe tâm thần để thực hiện Kế hoạch phòng, chống bệnh không lây nhiễm và rối loạn sức khỏe tâm thần giai đoạn 2024 - 2025 tại địa phương.